ଏସ୍. ଏଚ୍. କିଶନଦାସ କନ୍ହେୟାଲାଲ୍ ଗାନ୍ଧୀ ବନାମ

ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

ମାର୍ଚ୍ଚ 1, 1995

[କେ. ରାମସ୍ୱାମୀ ଏବଂ ବି. ଏଲ. ହଂସାରିୟା, ନ୍ୟାୟାଧୀଶଦ୍ୱୟ]

ମହାରାଷ୍ଟ୍ର କୃଷି ଜମି (ଧାରଣ ଉପରେ ସର୍ବାଧିକ ସୀମା)ଅଧିନିୟମ, 1961 - ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଭଡାଟିଆଙ୍କ ଦଖଲରେ ଥିବା ଜମିକୁ ବାଦ ଦେବା – ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଆଗଲା ଯେ ଜମିକୁ ମାଲିକଙ୍କ ଧାରଣରୁ ବାଦ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର କୃଷି ଜମି (ଧାରଣ ଉପରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସୀମା) ଅଧିନିୟମ, 1961 ଅନୁଯାୟୀ 45 ଏକର 30 ଗୁଣ୍ଠ ଅତିରିକ୍ତ କୃଷି ଜମି ଅଧିକ ଥିବା ଜଣାପଡ଼ିଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ଥିଲା ଯେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ ଜମି ନଥିଲା କାରଣ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ 47 ଏକର ଏବଂ 17 ଗୁଣ୍ଠ ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଭଡାଟିଆ ହେବାର ଅଧିକାରକୁ ସ୍ୱଷ୍ଟ କରିଦେଇଛନ୍ତି । ବିକଳ୍ପ ଭାବରେ ଏହା ଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ଯଦି ସେ ଏହି ଜମିର ମାଲିକ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ତ୍ୱଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାବି କରାଯାଇଥିବା ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବାର ବିକଳ୍ପ ଦିଆଯାଇପାରେ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଜମିକୁ ବଜାୟ ରଖିପାରିବେ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ତ୍ୱଙ୍କ ଜମି ଦଖଲରେ ଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କର ସେହି ଜମି ଉପରେ କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥିଲା, କାରଣ ସେ ମାଲିକ ଭାବରେ ତାଙ୍କର ଅଧିକାର ହରାଇଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ ଏପରି ଜମିକୁ ତାଙ୍କ ଧାରଣ ଭାବରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଯୁକ୍ତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଦେଇଥିଲେ । ଏହି ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷୁବ୍ଧ ହୋଇ, ଆବେଦନକାରୀମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନକୁ ଆଗତ କରିଥିଲେ ।

ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରି, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଲେ ଯେ : ଆବେଦନକାରୀ ସେହି ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଦାବି କରି ତାଙ୍କ ବୟାନ ଦାଖଲ କରିବା ପରେ ହିଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ତ୍ୱଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କର ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଭାବରେ ଦାବିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି

ଦିଆଯାଇଥିବା ଆଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହେବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ । ସେହି ଜମିକୁ ଏହି ଆଧାରରେ ବାଦ୍ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ଯେ ଭଡ଼ାଟିଆ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଦିଆଯାଇଥିବା ଆଦେଶର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଦ୍ୱାରା ମାଲିକ/ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ବୋଲି ବିବେଚିତ ହୋଇଥିଲେ । ତେଣୁ, ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ରେକର୍ଡ କରାଯାଇଥିବା ନିର୍ଣ୍ଣୟର ବୈଧତାକୁ ନଯାଇ, ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସୀମା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନକାରୀ ମାଲିକ ରହିବେ ଏବଂ ତେଣୁ, ଜମିକୁ ତାଙ୍କ ମାଲିକାନା କିମ୍ବା ଧାରଣରୁ ବାଦ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ; କିମ୍ବା ଭଡାଟିଆଙ୍କ ଦଖଲରେ ଥିବା ଜମି ସହାୟତାକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।[424-H, 425-A-B]

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା :ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 3068/1988 ।

ଏଲ. ପି. ଏ. ସଂଖ୍ୟା 148/1986 ରେ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର 6.1.1988 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଏହି ଆବେଦନ ।

ଆବେଦନକାରୀ ପାଇଁ ୟୁ. ଆର. ଲଳିତ ଏବଂ ୟୁ. ଆର. ଲଳିତ ।

ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ଏ. ଏସ୍. ଭାସ୍ମେ ଏବଂ ଅଶୋକ କେ. ଗୁପ୍ତା (ଏନ୍. ପି.) ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା :

ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆବେଦନ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଜାନୁଆରୀ 10,1988 ତାରିଖରେ ଏଲ.ପି.ଏ. ସଂଖ୍ୟା 148/1986 ଆଦେଶରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି । ଏହି ଆବେଦନରେ ଥିବା ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ବିବାଦୀୟ ନୁହେଁ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର କୃଷି ଜମି (ଧାରଣ ଉପରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସୀମା) ଅଧିନିୟମ, 1961 ଅନୁଯାୟୀ 45 ଏକର 30 ଗୁଣ୍ଠ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅତିରିକ୍ତ କୃଷି ଜମି ଥିବା ଜଣାପଡ଼ିଥିଲା । ସେ ଯୁକ୍ତି ରଖିଛନ୍ତି ଯେ ଜଣେ ଓମ ପ୍ରକାଶ 47 ଏକର ଏବଂ 17 ଗୁଣ୍ଠ ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ୱ ହେବାର ଅଧିକାରକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ, ତାଙ୍କର କୌଣସି ଅତିରିକ୍ତ ଜମି ନାହିଁ। ଏହା ମଧ୍ୟ ବିକଳ୍ପ ଭାବରେ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ଯଦି ସେ ଏହି ଜମିର ମାଲିକ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼େ, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଓମ ପ୍ରକାଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାବି କରାଯାଇଥିବା ଜମିକୁ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କରିବାର ବିକଳ୍ପ ଦିଆଯାଇପାରେ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଜମି ବଜାୟ ରଖିପାରିବେ ।

ଆମେ ଉଭୟ ବିବାଦରେ କୌଣସି ଯଥାର୍ଥତା ପାଉନାହୁଁ । ତାଙ୍କ ଦାବି ବିବୃତ୍ତିରେ ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି ଯେ ସେ ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ମାଲିକାନା ଦାବି କରିଥିଲେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି ଯେ ଯେତେବେଳେ ଅତିରିକ୍ତ ଜମି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଓମ୍ ପ୍ରକାଶ ଜମିଗୁଡ଼ିକୁ ଭଡାଟିଆ ଭାବରେ ଦାବି କରି ଏକ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ପଠାଇଥିଲେ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଏହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା, ସେତେବେଳେ ସେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହେବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ । ସପକ୍ଷରେ ଓମ୍ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ମାମଲତଦାରଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେ ଜଣେ ଭଡାଟିଆ ବୋଲି ଦାବି କରିଥିଲେ । ସେହି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ରାଜ୍ୟ ଏକ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ନଥିଲା । ସେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଜଣେ ଭଡାଟିଆ ଭାବରେ ଜଣାପଡିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଜମିର ଦଖଲରେ ଥିବା କୁହାଯାଇଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟ ଦାବି କରାଯାଇଛି ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସକ୍ଷମ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯେ ଓମ୍ ପ୍ରକାଶ ଅନଧିକୃତ ଦଖଲରେ ଥିଲେ ଏବଂ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଥିଲେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ତଥ୍ୟ ଉପରେ, ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ଯେହେତୁ ଓମ୍ ପ୍ରକାଶ ଜମିର ଦଖଲରେ ଥିଲେ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ସେହି ଜମିଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ କୌଣସି ଅଧିକାର ନଥିଲା, ସେ ଜଣେ ମାଲିକ ଭାବରେ ତାଙ୍କର ଅଧିକାର ହରାଇଥିଲେ । ତେଣୁ, ନିଜ ଜମିକୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସମ୍ପତ୍ତି ଭାବରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଆମେ ଏହି ବିବାଦରେ କୌଣସି ଯଥାର୍ଥତା ପାଉନାହୁଁ । ଯେପରି ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି, ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆବେଦନକାରୀ ଓମ୍ ପ୍ରକାଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେହି ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିଜର ଦାବି କରି ତାଙ୍କର ବୟାନ ଦାଖଲ କରିବା ପରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କର ଭଡାଟିଆ ଭାବରେ ଦାବିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ଦିଆଯାଇଥିବା ଆଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ହେବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ । ସେହି ସମାନ ଜମିକୁ ଏହି ଆଧାରରେ ବାଦ୍ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ଯେ ଓମ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଦିଆଯାଇଥିବା ଯଥାର୍ଥତାର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଦ୍ୱାରା ମାଲିକ/ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ବୋଲି ବିବେଚିତ ହୋଇଥିଲେ । ତେଣୁ, ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ରେକର୍ଡ କରାଯାଇଥିବା ନିଷ୍ପତ୍ତିର ବୈଧତାକୁ ନଯାଇ, ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସୀମା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନକାରୀ ମାଲିକ ଭାବରେ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ, ଓମ୍ ପ୍ରକାଶଙ୍କ ଦଖଲରେ ଥିବା ଜମିକୁ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କରିବା ପାଇଁ ଜମିକୁ ତାଙ୍କ ମାଲିକାନା କିମ୍ବା ଅଧିକାର କିମ୍ବା ସ୍ୱାଧୀନତାରୁ ବାଦ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଆମେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ କୌଣସି ଯଥାର୍ଥତା ଆବଶ୍ୟକ କରୁନାହୁଁ । ତଦନୁଯାୟୀ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଯାଇଛି । କୌଣସି ଖର୍ଚ୍ଚ ନାହିଁ।

କେ. ଏସ୍. ଡି. ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ
ଅନୁବାଦକ
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।